

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Institutiones Canonicae Sive Ius Ecclesiasticum

Wiestner, Jacob

Monachii, 1706

II. De Possessionis Acquisitione & Amissione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62656)

19. Sexto, iudicio Petitoriò conventus possessor dominus esse præsumitur; & propterea probationis onere relevatur, idque ordinariè reicit in adversarium, *l. Circa eum 14. ff. Et l. Possessiones 2. C. de Probat.* qui propterea, si in dominii probatione deficiat, causâ cadit, §. *Retinenda 4. V. Commodum, Instit. de Interdictis Et l. fin. C. de R. V.* quod utique momenti & considerationis maximæ emolumentum est, propter difficultatem probationis dominii seu proprietatis, *c. Sape 18. de Restit. Spoliat. cit. Molina n. 1. Et Haunold. n. 200. §. Tertium. Dixi, Regulariter;* quia, si vehemens præsumptio de detentionis injustitia contra possessorem staret pro actore, non huic, sed illi probandi onus subeundum foret, *Glossa in l. Vis ejus 15. V. Aufugisse Et l. Uti possidetis 16. V. Facti C. de Probat.* Unde

Septimo, possessor eòdem iudicio conventus regulariter edere non tenetur titulum, seu causam suæ possessionis, *l. Cogi 11. C. de Petis. hered. nisi pro actore præsumptio sit, Glossa cit. Tiraquell. de Jure Primogen. q. 17. n. 21. & Palao Traët. 31. disp. Unic. p. 24. §. 3. n. 2.*

20. Octavo, rei possessione Civili legitimo tempore & bonâ fide continuatâ, acquiritur ejus dominium: etsi hoc revera possessoris nunquam fuerit, *l. Usucapio 3. ff. de Usurp. Et Usucap. Et l. Traditionibus 20. C. de Pactis.* Qua de re latè *Tir. 26. totò*

21. Nonò, eadem possessio, longissimò triginta vel saltem quadraginta annorum tempore continuatâ, si possidenti Jus non resistat, fundat præsumptionem tituli, *l. Omnes 4. C. de Prescript. 30. vel 40. annor. Et c. 1. pr. de Prescript. in 6.* continuatâ autem tempore immemoriali ejus præsumptionem, quæ Juris & de Jure est, inducit: habetque vim privilegii, ex certa scientiâ Principe concessi; ut eâ me-

lior de mundo titulus allegari non possit, ut *ex c. 1. cit. §. fin. c. Super quibusdam 26. V. Præterea, de V. S. Et l. Hoc jure 3. §. 4. ff. de Aqua quorid. Et ali. multis DD. relatis, notat Barbosa in c. Sa. per cit. à n. 4.* quæ aliæque possessionis emolumenta in hujus libri decursu amplius declarabuntur.

ARTICULUS II.

De Possessionis Acquisitione & Amissione.

SUMMARIUM.

22. Possessor rei corporalis acquiritur vel apprehensione verâ,
23. Saltem quoad aliquam ejus partem,
24. Vel sicut per clavium, scripturam,
25. Brevis, aut longè manûs traditionem:
26. Per investituram,
27. Appositionem custodiæ, aut signationem:
28. Per substitutionem & clausulam Constituti.
29. Aliquando acquiritur solius legi dispositione.
30. Rei incorporalis quasi possessio acquiritur v.g. Juris usu,
31. Accedente scientiâ & patientiâ alterius:
32. Vel jure uti volentis prohibitione.
33. Ad eam acquirendam aliquando sufficit unicus:
34. Aliquando plures actus exiguntur.
35. Possessio amittitur morte naturali,
36. Et animò eam non retinendi:
37. Rei amissione,
38. Sine spe recuperandi.

Possessio

42. **P**ossessio per se vel per alium, puta, filium, servum, procuratorem, fructuarium & similes: & si rei corporalis sit, duobus modis, verâ scilicet, aut fictâ ejus apprehensione, vel nullâ hujusmodi apprehensione interveniente, ipsius legis dispositione comparatur.

Verâ &, quando res sine alterius eam nobis tradentis voluntate acquiritur, omninô necessariâ apprehensione comparatur, cum quis feram, piscem, volucrum, gemmam in maris litore repertam, thesaurum, aut aliam rem mobilem manibus capit: aut immobilem v.g. prædium, sylvam, insulam pedibus ingreditur, eique insitit, animô eam sibi habendi, *l. Possideri 3. §. 1. & l. Quemadmodum 8. ff. de Acquir. poss.* neque enim, qui fundum, possidet, eô ipsô etiam possidet thesaurum, quem in eo reconditum ignorat; propter defectum hujusmodi animi sive intentionis possidendi: sicut propter defectum apprehensionis ejus possessionem non acquirit, qui in eo defossus sciens non attingit, *l. Possideri cit. §. 3. Perez in C. de Acquir. poss. n. 4. & Wisenbach disp. 19. in ff. Lib. 41. n. 11.*

43. Nequaquam tamen ad acquirendam rei immobilis, v.g. prædii vel domûs, possessionem necessarium est; ut quis singulas ejus partes obambulet, & pedibus calcet: sed satis est, si ejusmodi animô, ad omnes se extendente, alicui & cuilibet ejus parti insitit. Simili modo ad rerum mobilium aliquô locô conclusarum possessionem acquirendam sufficit, ejusmodi locum, animô etiam mobilium possessionem comparandi, apprehendi, *l. Possideri cit. §. 14. & arg. l. Clavibus 74. ff. de Contrab. empr.* Nisi res sint divertæ, v.g. domus vel prædia, quæ unum quid non efficiunt; harum enim & similium, connexionem inter se non habentium,

singulas apprehendi, ad acquirendam earum possessionem est necesse, ut colligitur ex *l. Gaius 88. ff. de Legat. 2. Gomez in l. Tauri 45. n. 40. & Molina Tract. 2. de J. & J. disp. 13. n. 7.*

Fictâ apprehensione possessio comparatur, quando intervenit alius actus, ex Juris dispositione vim habens veræ apprehensionis: cujus frequens usus est, cum res à priori ejus possessore, vel istius loco ab alio publica autoritate traditur. Tales actus sunt

Primò, traditio Clavium alicuius horrei, cellæ vinariæ, tabernæ, in quibus frumentum, vinum, aut aliæ merces venditæ repositæ sunt; illarum enim traditione apud ipsum horreum, cellam, vel tabernam emptori præsentî factâ, frumenti, vini, mercium in iis repositarum possessio acquiritur, *l. Clavibus cit. l. Qua ratione 9 §. 6. ff. de Acquir. dom. & §. Item Si quis 45. Instit. de Rer. divisi. Donell. Lib. 5. Comment. cap. 9. & Molina cit. disp. 13. n. 11.*

Secundò, traditio Instrumenti seu scripturæ, continentis ius, seu titulum possidendæ rei mobilis vel immobilis præsentis, vel etiam absentis, *l. 1. C. de Donat.* quia instrumentum rem ipsam repræsentat; ut cum eo etiam hæc tradita videatur, Glossa in *l. cit. V. Instrumento, ubi Bald. n. 1. Sichard. n. 4. Bruneman n. 4. & cit. Molina n. 10.*

25. Tertio, traditio Brevis manûs: si nimirum quis rem commodatam, depositam, locatam, oppignoratam commodatario, depositario, conductori, creditori vendat, vel donet; sic enim factâ domini translatione isti rem, prius alienô detentam, suô nomine incipiunt possidere, *l. Possideri cit. §. 20. l. Qua ratione cit. §. 5. & cit. Molina n. 4.*

Quartò, Visus sive aspectus rei, seu, ut etiam vocatur, manus Longæ; cum scilicet ha-

licet, habili titulo præcedente, antiquus possessor rei eminens ostendat possessionem tradit, & hanc is, cui traditur, acceptat, l. 1. §. 21. *¶* l. *Quod meo* 18. §. 2. *ff. de Acquir. poss.* cum ex dispositione Juris rem talem eminens videns quasi manibus apprehendere censeatur, cit. Molina n. 8. & Palao *Tract.* 31. *disp. Univ. p.* 24. §. 2. *num.* 5.

26. Quintò, Investitura; hæc enim per annuli, ensis, pilei, vel alterius hujusmodi signi traditionem post Prælaturæ vel alterius Ecclesiasticæ, vel etiam Secularis dignitatis titulum, sive jus in re & proprietatem jam obtentam in Ecclesiæ, palatii, domus &c. præsentia facta, non dignitatis duntaxat, sed bonorum quoque temporalium juriùmque annexorum possessionem acquiri, arg. l. *Quod meo* §. 2. *¶* l. *Clavibus* cit. volunt Laiman *Lib.* 3. *tract.* 1. *cap.* 7. n. 2. & Pirrhing *ad hanc Rubric.* n. 6.

27. Sextò, appositio Custodiæ, sive si rei mobili, aut immobili, sibi v.g. venditæ, donatæ, aut quovis actu domini translativò acquiratæ, ex venditoris, donantis, vel quoquò modò alienantis voluntate emptor, donatarius custodem apponat, l. *Quarundam* 51. *ff. de Acquir. poss. cit.* Molina n. 15. & Palao n. 11.

Septimò, Signatio rei, v.g. certorum lignorum ex sylva, aut pecorum ex grege, ex venditoris voluntate facta ab emptore, l. *Quod si* 14. §. 1. *ff. de Periculo rei vend. cit.* Molina n. 15. & Palao n. 12.

28. Octavò, substitutio antiqui possessoris, si nimirum iste in re alteri v.g. donata, itaque ejus dominiò in hunc translatò, sibi reservet ulumfructum, aut se constituat ejus conductorem, l. *Quod meo* cit. *pr. l. Qui bona* 19. §. 1. l. *Interdum* 21. §. 3. *ff. de Acquir. poss. ¶* l. *Si quis* 35. §. 5. *C. de Donat.* quia usufructuarius & creditor

possident nomine domini, Gomez *in cit.* l. 45. n. 63.

Nonò, Constitutum, sive clausula Constituti, per quam donatario, emptori &c. rei possessio acquiritur, si hanc ejus consentientis nomine se possidere constituat venditor, aut donator, l. *Quod meo* l. *Qui contra*, l. *Interdum* cit. *Panormit. in c. Ex literis* cit. n. 9. Gomez l. cit. à n. 45. & Molina *Tract.* 2. *de J. & J. disp.* 3. n. 17. Plures possessionis ita acquirendæ modos dabit Gothofred. *ad l. Possideri* 3. cit. §. 1. *¶* l. *Clavibus* cit.

Legis dispositione, rei possessionem, absque ulla vera aut ficta apprehensione, comparari posse, cum Baldo in c. 1. *de Dolo* n. 1. & Aretino in l. 1. *ff. de Acquir. poss.* multi negant; quòd possessionis acquisitio ex natura rei exigat detentionem, sive, ut J. C. T. loquuntur, detentionem & corporalem occupationem, l. *Qui minus* 50. §. 5. *ff. de Acquir. poss.* Verùm, quia hanc possessionis acquisitio, non ex Naturalis, sed humani & Civilis Juris dispositione requirit, eòdem, aut aliò Jure, vel etiam consuetudine, verè aut fictæ apprehensionis ad comparandam possessionem necessitas tolli potest, arg. *l. Sed naturalia* 11. *Instit. de J. N. G. & C. ¶* l. *de Quibus* 32. *in fine. ff. de LL.* sic enim de Jure Canonico actor casu, quò in ipsius rei contumaciter absentis bonorum possessionem missio à judice primò decreta est, & illorum detentionem propter potentiam vel dolum adversarii acquirere non potest, elapsò annò, eorum verus possessor, quoad Juris effectus, evadit, c. *Contingit* 9. *de Dolo*: quod Glossa *ibi, ¶* *Abor* *¶* l. *Quamvis* 13. *V. Perinde habetur. ff. de Bonis autb. jud. possid.* etiam Civili Jure, l. cit. existimat constitutum. Sed quidquid de hoc Jure sit, Gallorum & Belgarum moribus receptum est; ut majoratus possessio, quæ fuit apud defunctum sine ulla hæ-

ulla hæredis apprehensione in filium vel proximum agnatum continetur, Gomez ad l. cit. n. 11. Covarruvias Lib. 3. var. cap. 5. n. 6. in fine, Gaill. Practic. Lib. 2. Observat. 152. n. 18. Hactenus de rebus Corporalibus.

30. Incorporalium sive Jurium quædam non adherent ulli rei corporali, ut eligendi & similia iura: alia verò, ut vg, servitutes, corporalibus adherent.

Prioris generis incorporalium possessio acquiritur per eiusmodi iurium usum, accedente scientiâ & patientiâ illius, ad quem pertinet concedere vel resistere actui: si tamen usus, sive actus, quò eiusmodi iure quis utitur, quasi ex iure sibi competente, & non præcisè ex gratiâ & benevola alterius concessione exerceatur, Molina Tract. cit. disp. 14. n. 1. & 3. & Haunold. Tom. 1. de J. & J. tract. 3. num. 221.

Posterioris generis iurium possessio comparatur Imprimis per introductionem vel immissionem in fundum, servituti obnoxium, animò possessionis tradendæ, factam ab eo, aut voluntate eius, qui servitutem constituit, arg. l. Omnium

31. 3. pr. ff. de Usufructu. Deinde per exercitium sive usum servitutis quasi iure competentem, accedente scientiâ & patientiâ eius, cuius interest usum illum permittere, vel prohibere, l. fin. ff. de Servitut. vel, si servitus sit negativa, vg. altius non tollendi, eius possessio comparatur, si, qui hanc vult acquirere, altius tollere volenti, quasi iure suo contradicat, eumve prohibeat: & huius contradictioni, vel prohibitioni alter acquiescat, Glossa in c. Abbate 25. V. Alciatensem, de V. S. cit. Molina n. 2. & 3. & Haunold. n. 222.

32. Dubium hac in re est, quot actus ad comparandam iurium incorporalium possessionem requirantur. In quo Doctum, absolucè vel unum duntaxat, vel plu-

res exigentium, contrarias Opiniones conciliare juvat beneficiò distinctionis à Panormit. in c. Cùm Ecclesia 3. de Causa possess. n. 22. traditæ & ab aliis DD. non paucis receptæ. Et quidem, si actus ejusmodi sint, ut ferè non nisi ex jure alicui competente exerceri soleant, ut sunt electio vel præsentatio ad Prælaturam, vel ad aliud beneficium Ecclesiasticum, exercitium jurisdictionis in loco, servitus aquæ ductus per fundum alienum, immissio tigni in vicini parietem &c. ad comparandam ejus possessionem unicum actum sufficere, cum cit. Interprete docent Covarruvias in Reg. Possessor. p. 2. pr. n. 6. & Menoch. de Arbitr. casu 160. n. 2. & 6.

34. Si verò actus frequentius quidem quasi jure debitus, aliquando tamen, etsi rarius, ex amicitia & benevolentia alterius soleat exerceri, ut commeatio per fundum alienum, haustus aquæ ex alieno puteo &c. ad comparandam juris possessionem non sufficit actus unicus, sed plures: non tamen eòdem semper numero, sed tot exiguntur; ut, Spectatâ eorum qualitate, verisimile sit, eos quasi ex jure competente exercitos & ita exerceri, dominum, cujus eos prohibere interest, passum esse, arg. l. 1. §. 2. ff. de Itinere acti- que privato, ubi ad acquirendam quasi possessionem servitutis itineris, istius per alienum fundum usus, triginta vicibus per annum repetitus, exigitur. Demum, si actus ordinariè ex mera benevolentia & libera voluntate exerceri soleant, ut vg. est hospitis receptio, invitatio ad convivium, accessus ad tabernam pro pane, cerevisiâ, vinò emendò, etiam plures exerciti actus non sufficiunt ad acquirendam quasi possessionem juris hospitii &c. nisi probetur, vel ex circumstantiis appareat, aut præsumi possit, ejusmodi actus exercentem jus aliquod sibi vendicasse. vel eos quasi ex jure suo exercuisse, Laiman in

e. *Cum Ecclesia cit. n. 3.* Unde hac in re, an unus sufficiat, vel plures, & quot actus ad comparandam quasi possessionem exigantur, arbitrio iudicis relinquendum, cum *cit. Panormit. n. 24. censet cit. Menoch. n. 21.*

35. Possessionem rerum quarumcumque, tam Civilem, quam Naturalem, possessoris morte naturali amitti, pater; cum illæ à defuncto, neque corpore, neque animo detineantur. A vivente autem earum possessio aliter amittitur, si is velit: aliter, si is sit invictus.

36. Volens enim rerum, tam mobilium, quam immobilium, possessionem amittit non tantum corpore & animo simul: sed etiam animo solo: etsi iste solus non sufficiat ad rem comparandam, *l. Possideri cit. §. 6.* ut, si antiquus possessor, in fundo alteri donato manens, constituat, se eum in posterum non suum, sed alienum v.g. donatarii, nomine possidere, *l. Si quis vi 17. in fine. ff. de Acquir. posses.* Neque huic textui adversatur *l. Quemadmodum §. ff. eadem Rubr. corporis & animi actus factis clarè requirens*; quia cum illo facile conciliatur, si de possessionis amissione corporis actu, v.g. egressu ex fundo, inchoata intelligatur; nisi enim ad hunc accedat possessionis amittende animus, in ejus amissione præcipue spectandus, possessio retinebitur: etiamsi, cum ejus dimissio ab animo inchoatur, possessionis amissionem non moretur; quod eam amittens rei corpore insistat, *Glossa in cit. §. 6. V. Animo solo, Perez in C. de Acquir. poss. n. 25. & Bruneman in l. Quemadmodum cit. n. 2.*

37. Invitus autem, uti & ignorans, aliter mobilium, aliter immobilium possessionem, amittit; illorum enim, sive mobilium naturalem & civilem possessionem amittit, cum res est extra ejus potestatem; quod ab alio sublata, per fraudem tanquam sua

contractata, extra custodiam posita & deperdita, *l. Possideri cit. §. 13. Et l. Rem, qua nobis 15. l. Si id 25. Et l. Si rem 47. ff. de Acquir. poss. aut fugâ subdûta sit.* Sed hoc postremum in brutis animalibus; redeundi consuetudinem non habentibus; non etiam in servis & ancillis procedit; cum istorum possessio civilis retineatur, donec ab alio occupentur, *l. 1. §. 14. ff. ibid.* vel diu pro liberis se gesserint, *l. Possideri cit. §. 10. cit. Molina disp. 15. n. 7. & Haunold. n. 245.* Istorum autem, sive immobilium, v.g. domus, aut fundi possessio amittitur Imprimis, violentâ domini dejectione, vel ejus absentis & reverâ exclusione: si eam recuperandi animum deposuerit, vel; quod accedere non ausus, vel, cum accederet, repulsam passus sit, *l. Possideri cit. §. 8. l. Clam 6. §. 1. l. Et si 7. l. Si id 25. §. 2. ff. de Acquir. poss.* Deinde fluminis aut maris inundatione tam diu permanente, ut emerisio & recuperatio probabilis non sit, *l. cit. §. 17. cit. Molina n. 5. Perez n. 26. & Haunold. n. 242. ita §. 17. cit. cum l. Qui universas 30. §. 3. ff. ibid. conciliantes.*

ARTICULUS III.

De Natura & varietate Proprietatis.

SUMMARIUM.

39. Proprietatis nomen varia:
40. Hic denotat id, super quo iudicium Petitorio contenditur.
41. Et I. quidem Dominium:
42. Quod est Libera facultas disponendi.
43. De re corporali:
44. Nisi quid lege prohibeatur.
45. Dominium aliud Plenum, aliud non Plenum;